

22.12.2008

Työ- ja elinkeinoministeriölle

Viitaten lausuntopyyntöönne 7131/815/2008

Asia: Lausunto Fennovoiman ydinvoimalan yva-arviointiselostuksesta

Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan ympäristönsuojelupiiri toteaa asiasta seuraavaa.

Lausunnon rajaus

Tässä lausunnossa on tarkasteltu yva-selostusta toisaalta yleisesti ja toisaalta paikallisesti vain piirin alueeseen kuuluvan Ruotsinpyhtään osalta.

1 Hanke

Hankkeen tarkoitusta ei ole perusteltu riittävästi. Miksi tarvittavaa sähkömäärää ei voitaisi tuottaa uusiutuvilla energianlähteillä, kun E.ON:kin osaa tehdä muualla Euroopassa uusiutuvaa energiaa?

Huomattakoon, että ydinvoimalatoiminnan elinkaaren aikana syntyy kasvihuonekaasupäästöjä, joten se ei suinkaan ole hiilidioksidivapaa energiantuotantomuoto (vrt. luku 1.3) toisin kuin arviointiselotuksessa väitetään.

Keskeinen ongelma hankkeen kannalta on, että ydinjätteen loppusijoitus on Suomessa yhä ratkaisematta. Olkiluodon ONKALolla on vasta tutkimuslupa – eikä Fennovoimalla ole tietääksemme sinne pääsyäkään. On itsestään selvää, että valtioneuvoston ei pidä antaa lupaa hankkeelle, jonka jätteiden loppusijoitus ei ole kunnossa.

Yhtä selvää on, että jos lupa annetaan, siinä on oltava päätös myös uuden voimalan sijoituspaikasta. Ei voi olla mahdollista, että Fennovoima saisi päättää itse sijoituspaikasta, jos se saisi luvan (vrt.

UUDENMAAN YMPÄRISTÖNSUOJELUPIIRI RY. - NYLANDS MILJÖVÅRDSDISTRIKT R.F.

Kotkankatu 9, 00510 Helsinki
puh. 044-258 0598

Y-tunnus 0471601-4

<http://www.sll.fi/uusimaa/>
uusimaa@sll.fi

luku 1.7).

2 YVA-menettely, viestintä ja osallistuminen

Vaikka Ruotsinpyhtään vesiasioihin kiinnitettiin paljon huomiota yva-arviointiohjelmavaiheen yhteysviranomaisen lausunnossakin, siitä ei tehty uusia kenttätutkimuksia. Tästä syystä katsomme, että yva-selostus ei anna Suomenlahden tila huomioon ottaen riittävää pohjaa päätöksenteolle.

Toinen suuri puute on, että yvassa ei käsitelty voimajohtoja riittävästi, vaikka yhteysviranomaisen erikseen huomautti asiasta.

Myöskään ilman Natura-arviointia tämä yva ei tarjoa riittävää pohjaa vaihtoehtovertailulle ja lupapäätökselle.

Merkittävin virhe on lupahakemuksen jättäminen ennen yva-lausuntoja ja yhteysviranomaisen lausuntoa. Se vie pohjan muun muassa osallistumiselta ja heikentää prosessin uskottavuutta merkittävästi.

3 Hankkeen tekninen kuvaus

Uraanipolttoaineen elinkaaren kannalta yksi keskeinen kysymys on se, mitä tapahtuu rikastusprosessissa köyhdytetyille uraanille. Useat maat käyttävät ydinpolttoaineen rikastuksen yhteydessä syntyneitä köyhdytettyä uraania ammusten valmistukseen. Tehdäänkö näin myös Suomen uraanipolttoaineen kohdalla? Ammusten käytöllä on laajoja haittavaikutuksia. Ydinpolttoaineen käytön lisääntyminen kasvattaa asekäyttöön sopivan köyhdytetyn uraanin tuotantoa. Riski säteilevän aineen käytölle sotatilanteissa kasvaa. Siksi yvassa tulisi arvioida, miten suuri riski polttoaineen valmistuksen sivutuotteiden käytöllä saattaa olla. Ennen lupapäätöstä tämä asia on syytä selvittää.

Vastoin selostusta, loppusijoituskysymystä ei ole Suomessa ratkaistu (3.10.2.3). ONKALO on vasta tutkimushanke. Pääseekö Fennovoima edes ONKALOon?

Radioaktiivisten päästöjen (3.12) osalta missään ei ole esitetty mahdollisesti ilmaan pääsevien nuklidien hajoamistuotteiden vaikutuksia. Hajoamistuotteet saattavat olla jossain muodossa haitallisempia kuin emoytimet. Lisäksi tulisi arvioida vallitsevan tuulen suunnan mukaan mihin aineet kertyvät ydinvoimalan eliniän (ja purkamisen) aikana.

5 Hankkeen suhde luonnonvarojen käyttöä ja ympäristönsuojelua koskeviin suunnitelmiin ja ohjelmiin

Luvussa ei ole tiedostettu ydinvoiman elinkaaren kasvihuonekaasupäästöjä, jotka johtuvat esimerkiksi raaka-aineen louhinnasta, rikastuksesta ja kuljetuksista. Tämä puute täytyy korjata.

7 Ympäristövaikutusten arvioinnin rajaukset, arviointimenetelmät sekä arvioinnin epävarmuudet

UUDENMAAN YMPÄRISTÖNSUOJELUPIIRI RY. - NYLANDS MILJÖVÅRDSDISTRIKT R.F.

Kotkankatu 9, 00510 Helsinki
puh. 044-258 0598

Y-tunnus 0471601-4

<http://www.sll.fi/uusimaa/>
uusimaa@sll.fi

Hankkeen kotimaisuusaste ei ole O3:n kokemusten mukaan välttämättä esitetyn suuruinen (7.10.1).

Ei ole muista lähteistä ilmennyt perusteltua epäilyä siitä, etteikö kansalaisten mielipide olisi tullut ryhmähaastattelussa ilmi (7.10.2).

Ölly- tai kemikaalionnettomuus on Suomenlahdella vain ajan kysymys, ja se tulee ottaa sijoituspaikkaharkinnassa huomioon (7.14).

8 Hankkeen ympäristövaikutusten arviointi

Selostuksen teksti "Varsinaisilla suunnitelluilla laitosalueilla ei tällä hetkellä ole erityistä maankäyttöä, joten muutos ei ole tässä mielessä merkittävä", on omituinen (8.1.2.3). Kyllä muutos, jolla M- ja loma-asutusalue muutetaan tällaisen teollisen toiminnan alueeksi, on merkittävä. Sataman alle jäisi vakituistakin asutusta.

Tieyhteys Loviisaan on mutkainen eikä välttämättä vastaa ison rakennushankkeen vaatimaa tasoa (8.6.2). Kampuslandetilla tarvittaisiin uusi silta, jonka virtausvaikutukset olisi pitänyt jo tässä selvittää. Gäddbergön vaihtoehdossa tie olisi ristiriidassa osayleiskaavan kanssa (maakunnallisesti arvokas alue).

Sähkölinjojen (8.2.7.2) maisemahaitta laajalla alueella Ruotsinpyhtään saaristossa olisi kyllä merkittävä. Gäddbergön kaavassakin osoitettu maakunnallisesti arvokas alue pilattaisiin.

Vesistövaikutuksissa (8.4.3) on Ruotsinpyhtään osalta oleellista, että uusi lämpökuorma olisi suuri jo muutenkin pahasti rehevöityneelle vesialueelle. Tämä asia olisi tarvinnut tarkempaa selvittämistä yvassa, koska sitä pidettiin jo ohjelmavaiheen lausunnoissa yhtenä keskeisenä ongelmana. Silti jäähdytysveden käytön vaikutuksien arvio on puutteellinen.

Lisäksi jäähdytysvesiarvioissa ei ole esitetty muita vaikutuksia kuin veden lämpiäminen. Jäähdytysveden otto syvältä ja sen poisto pintaan saattaa lisätä veden kerrostumista. Kylmään, syvyyden vuoksi paineen alaiseen veteen on liuenneina erilaisia kaasuja. Kun vesi poistetaan pintaan, sen lämpötila on noussut ja paine on pienempi. Vedestä saattaa vapautua kaasuja, esimerkiksi liuennutta hiilidioksidia. Veden lämpiämisen ja siirron syvältä pinnalle vaikutukset veden kemiaan tulee myös selvittää. Lisäksi on arvioitava meren pystysuuntaisen lämpötilajakauman muutosten aiheuttamat vaikutukset, esimerkiksi mahdollisen kerrostumisen vahvistumisen happikatoa lisäävä vaikutus.

Jäähdytysveden lämmön nousu on energiaa, joka ei häviä. Vesi joko jää pysyvästi lämpimämmäksi tai sen haihdunta lisääntyy. Haihdunnan lisääntymisen vaikutukset tulee arvioida.

Ruotsinpyhtäällä on arvioitu vedenkorkeuden vaihtelut siten, että vuonna 2075 ylin merenpinnankorkeus on todennäköisesti noin 10 senttimetriä ylempänä kuin vuonna 2008. Arvio on liian pieni. Lisäksi arvio on tehtävä siihen ajankohtaan asti, jolloin ydinvoimala on todennäköisesti purettu. Käytön jälkeenkin reaktoritilat eivät saa jäädä veden alle, joten arvio tulisi tehdä suunnilleen vuoteen 2125 asti. Meren pinta todennäköisesti nousee ilmastonmuutoksen vuoksi. Arvioitaessa nousua ei saa käyttää keskimääräisiä arvioita vaan tulee varautua pahimpaan mahdollisen meren pinnan nousuun. Vuoteen 2125 mennessä meri saattaa nousta enemmän ja äärimmäisten sääilmiöiden lisääntyessä myös seiche-ilmiö saattaa voimistua selvästi. Yhdessä nämä

tekijät edellyttävät, että korkeimpina vedenkorkeuksina tulee pitää vuoden 2008 pinnankorkeutta + 300 cm.

Luontoselvityksen osalta (8.6.2) ei selviä, onko selvitetty esimerkiksi uhanalaisten luontotyyppien esiintyminen maastossa. Metsä- ja vesilain luontotyyppien selvittäminen ei ole riittävää.

On selvää, että ilman Natura-arviointia (8.6.2.3) lupaa ei voida myöntää. Yhdenkin asteen meren lämpötilan nousu voi olla hyvin suuri muutos vesiluontotyypeille, varsinkin koska alue on jo nyt rehevöitynyt. Vastoin tekstiä, luodot ja saaret on suojeltu luontodirektiivin luontotyyppinä ilman lintujakin. Vedenalaisten luontotyyppien esiintymistä ei ole tarkastettu maastotutkimuksin, mikä on puute.

Yhteenveto

Yva-arviointiohjelmassa todetut puutteet ja ylimalkaisuus ovat ikävä kyllä periytyneet monin tavoin yva-selostukseenkin.

Päätöksenteon kannalta on ongelmallista, että lupahakemus jätettiin ennen yvan lausuntoja. On selvää, että lupaa ei voida myöntää myöskään ilman yhtä sijoituspaikkaa ja loppusijoituksen ratkaisemista. Hankkeen tarpeellisuus on vähentynyt muun muassa uusiutuvan energian kehityksen myötä ja tietämyksen uraanivoiman elinkaaren kasvihuonekaasupäästöistä lisääntyessä. Uutena selvitettävänä ydinvoimahankkeiden kysymyksenä on noussut esille polttoaineen elinkaareissa rikastetun uraanin päätyminen mahdollisesti aseisiin, mikä on puolueettomalle Suomelle erityisen ongelmallista.

Ruotsinpyhtään osalta varsinkin vesistöselvitys on riittämätön ja osin siihen liittyvä Natura-selvitys on välttämätön. Myös sähkölinjat ja uhanalaiset luontotyypit olisi pitänyt selvittää jo nyt tarkemmin.

Yvan perusteella Fennovoiman ydinvoimahanke ei ole onnistunut vakuuttamaan tarpeellisuudestaan. Sijoituspaikkavaihtoehdoista Ruotsinpyhtää on erityisen huono. Se on greenfield-alue, jonne pitäisi rakentaa pitkiä pätkiä uutta infrastruktuuria. Suomenlahden tila on jo ennestään huono ilman uutta lämpökuormaa. Ydinvoimalan toiminnan riskeihin kuuluu Suomenlahdella vielä todennäköisen öljyonnettomuuden mahdollisuus.

Uudenmaan ympäristönsuojelupiiri r.y.

Leo Stranius
puheenjohtaja

Tapani Veistola
luonnonsuojelusihteri